ולאו ממילא. דלעולם אם היו תהיה אתי לנערה המאורסה דאי כדקאמרת דתרוייהו בנשואה למה לי לא לכתוב אלא (ד) בית אישה לחודיה וממילא שמעת מינה דאינו מיפר בקודמין דמשמע אם בית אישה נדרה ולא מה שנדרה קודם לכן ואם היו תהיה למה לי דצריך לאחרוסה שהבעל והאב מפירין נדריה: **ואיבעיא אימא.** להכי לא מצית לאוקומה להאי קרא ואם היו תהיה אלא באחרוסה דכתיב לשון הויה דמשמע קידושין כדאמרינן במסכת קידושין (דף ה.) ויאלה והיתה מקיש הויה ליציאה: **ואימא.** להכי (ה) סמוך הכתוב כי הניא אביה אותה ואם היו תהיה לאיש לומר דאב מיפר לחודיה לבתו ארוסה בלא הארוס: **א"כ ואסרה איסר.** דאתא לאשמועינן דאב מיפר בזמן שהיא בראשותיה (ו) שהיא נערה למה לי למכתב ממילא שמעינן דודאי מיפר דהשתא במקום ארוס ארוס שיש לו לארוס רשות בה האב מיפר לחודיה אלא במקום ארוס מיבעיא דאב מיפר לחודיה אלא ולאו ממילא שמעת מינה (ח) איבעית אימא דהויה קדושין משמע אימא אב לחודיה מיפר א"כ [1]ואסרה איסר בית אביה יניא אותה למה לי השתא י"ל במקום ארוס מיפר אב לחודיה שלא במקום ארוס מיבעיא אימא אב ליבעי ארוס וארוס לחודיה מיפר וכי תימא אב דכתב רחמנא למה לי מיבעי ליה דאי הקים הקים א"כ (ג) בית אישה נדרה למאי כתב ק"ו ומה במקום אב ארוס מיפר לחודיה שלא במקום אב מיבעיא (ג) אימא [2]אם בית אישה נדרה לומר (ט) שאין הבעל מיפר בקודמין ומינה [א]ארוס מיפר בקודמין אלא לאו משום שותפותיה דאב דבי

דכיון שנשאת שוב אין לאביה רשות בה הלכך יימא דבנשואה בעלה לחודיה ליפר ובאחרוסה אב לחודיה ליפר דהא באחרוסין לא נפקא מרשות אב. ומהדר ליה דליכא לאוקמה בנשואה דבנשואה כתיב קרא אחריני אם בית אישה נדרה ותרי קראי למה לי וכדסליק אלעתיה מעיקרא אלא דהש"ס מפרש מילתיה קימעא קימעא: (ב) **ואימא פרווייהו בנשואה.** אבל באחרוסה לא צריך בעל כלל. וכ"ת תרי קראי למה לי לומר שאין הבעל מיפר בקודמין ולהכי הדר וכתב ואם בית אישה נדרה לאשמועינן שאין הבעל מיפר נדריס שקדמו לה קודם שנשאה: **הא ממילא שמעת מינה.** דבאם בית אישה לחודיה סגי דמשמע מיניה דבעל מיפר ושאינו מיפר בקודמין: **ואיבעיא אימא הויה קדושין משמע.** הלכך על כרחיך לא מצית אמרת דבאחרוסה אב לחודיה מיפר דהויה קדושין משמע אלמא בנערה המאורסה צריך בעל ולא סגי באב לחודיה. וכ"ת נהי דהויה קדושין משמע נשואין נמי משמע דהא ביבמות (דף ס.) אמרינן דכהן מיטמא לאחותו ארוסה ומוקמי קרא דולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש (ג) בנשואה אלמא הויה נמי נשואין משמע וכיון שכן יימא דבין בקדושין בין בנשואין אביה ובעלה מפירין נדריה ליתא דפשיטא לן דכיון שנשאת שוב אין לאביה רשות בה ועוד דהא כתיב ואם בית אישה נדרה דאלמא בעל מיפר לחודיה: **אימא אב לחודיה ליפר.** נ"ל דאב לחודיה ליפר הוא דקשיא ליה דכיון דלא יתה מרשות האב כדכתיבנא לעיל בדין הוא דמצי מיפר אבל ארוס לא ומסיקנא דוסק היו תהיה היינו לומר דארוס בעי אב וארוס דכתב רחמנא לומר שאם הקים הוקם כדאמרי' בסמוך עליה דאב. ואע"ג דכתיב עליה דאם היו תהיה לאיש וכו' ואם ביום שמוע איש יניא אותה והפר את נדרה וכו' לאו למימרא דהפרתו תועיל כלל אלא שאם לא הפר ביום שמעו נמצא שהקים דלהכי בלחוד הוא דאוקמה בראשותא דארוס ולאו למידי אחרינא דכיון דלא יתה מרשות אב אין לך לזכות בארוס אלא בפחות שבשיעורין: **ומהדר ליה א"כ ואסרה אסר בביה אביה נמי לי.** כלומר אמאי טרח קרא לאשמועי' דבעודה פנויה מיפר אב לאשמועי' הכי בתר קרא דוסק היו תהיה ואמר אמינא במקום ארוס אב מיפר לחודיה אלא במקום ארוס מיבעיא: **אלא אב בעי ארוס אבל ארוס לחודיה ליפר.** מכי חזא דמאי דסליק אלעתיה מעיקרא דנערה המאורסה לא יתה כלל מרשות אב ליתיה דעל כרחין כשנתארסה אב לחודיה לא מצי מיפר מפיך ליה לפרכיה דכיון שכן אדרבה משמעותא דקראי דארוס עיקר ואב טפל לו דכיון דטרח רחמנא לאשמועינן דאב מיפר קודם שנתארסה מכלל דלאחר שנתארסה נפקא לה מרשותיה וכיון דכתב קרא בהדיא דארוס מיפר משמע דלחודיה מיפר ושותפותיה דאב דליתיה אלא משום וי"ו מוסיף על ענין ראשון מסתיין מי מוקמת ליה לומר שאם הקים הוקם דודאי פשטיה דקרא משמע דארוס לחודיה ליפר אלא דלא מצינן למימר דלא שייך אב בנדרי אחרוסה אלא ארוס דאי הכי הפרת אב דכתב רחמנא למה לי וכיון שכן כל היכא דמוקמת ליה לאב לאחר שנשאת לא הוקם דלהכא ל"ל קרא דפשיטא לן שכיון שנשאת שוב אין לאביה רשות בה ולא מצית אמר נמי למימר דלהכי כתביה דאי לא הוה אמינא דבארוס אפי' הקים אב לא הוקם דלא מצי למימר דכיון דלא יתה עדיין מרשות אב ומדינא הוה לן למימר דאב לחודיה מצי מיפר אי לאו פירכא דא"כ ואסרה בבית אביה למה לי לית לן לגרועי הניאה דאב אלא אמאי דמוכחא לן האי פירכא אבל לענין אם הקים הוקם דלא מוכחא לן לא: **אימא אם בית אישה נדרה לומר שאין הבעל מיפר בקודמין.** ומיעוטא הוא דאיצטריך: **ומיניה.** כלומר ממאי דאמרת דבעל אינו מיפר בקודמין שמעינן שאין ארוס מיפר בקודמין כדמשמע מונדריה עליה נדריה שהיו עליה כבר והיכי אפשר דארוס מיפר ולא בעל לאו משום שותפותיה דאב דמפר בכולהו דגבי אב ליכא קודמין. כנ"ל פירושא דשמעתא: **דבי**

מפורת הש"ס

ד) א מס' פ"ח מהל' נדרים הלכה יד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ה:

תוספות

איבעית אימא. לא מצית אמרת דהיו תהיה בנשואה מיירי דהויה קדושין משמע מדלא כתיב ואם תלקח לאיש: **אימא.** דלכך עירוב פרשיות לומר דאב לחודיה מיפר באחרוסה: **אם כן ואסרה איסר דכתיב גבי פנויה למה לי השתא** י"ל **במקום ארוס מיפר כו'.** ואם תאמר מי הוה שתיק מייתי דהיו תהיה לא ידענא דבמקום ארוס אב מיפר וי"ל לא ליתמוה אב אלא גבי ארוס אם היו תהיה ואמאי כתב גבי פנויה: **ואימא אב ליבעי ארוס וארוס לחודיה מיפר.** וכי תימא אב דכתב רחמנא למה לי. כלומר לענין מה סמכיה לקרא דהפרת האב גבי היו תהיה דמשמע דאב מיפר ומאי נפקא לן מינה בהפרתו דיין דבלא ארוס אינו מיפר וארוס בלא אב מיפר: **מיבעי ליה דאם הקים הקים.** אב והארוס מיפר דמוקם הנדר: אם כן בית אישה נדרה דמיירי בנשואה למה לי במקום אב ארוס דבדו שלא במקום אב ארוס מיבעי ליפר לבדו וקשה לימא דאימא דבית אישה איצטריך לומר דבנשואה אין האב מקיים כמו בארוס ויש לומר דלהא לא איצטריך דפשיטא דבנשואה אין אב מקיים אי נמי משמעותיה דקרא דגבי נשואה לא בהקים מיירי: **אימא אם בית אישה נדרה לומר שאין הבעל מיפר בקודמין.** ולעולם ארוס לחודיה מיפר: ומינה. כלומר מתשובתך אתה למד שאין ארוס לחודיה מיפר דלגבי נשואה אין בעל מיפר בקודמין וגבי ארוסה כתיב קודמין שמע מינה דמשום שותפות דאב הוא דבהכי יפה כמו דאב דמיפר בקודמין ובעל בלא אב אינו מיפר בקודמין:

תורה אור השלם

1. וְאִשָּׁה כִּי תִדֹּר נֶדֶר לַיְיָ וְאָסְרָה אֲסָר בְּבֵית אָבִיהָ: במדבר ל ד
2. וְאִם בֵּית אִישָׁהּ נָדָרָהּ אוֹ אָסְרָה אֲסָר עַל נַפְשָׁהּ בִּשְׁבֻעָה: במדבר ל יא

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואיבעית אימא הויה קידושין משמע ואימא אב לחודיה מיפר או ארוס לחודיה מיפר א"כ ואסרה איסר בבית אביה הניא אביה אותה למה לי השתא כנ"ל: (ב) שם א"כ ואם בית אשה: (ג) שם ואימא ואם בית אשה: (ד) רש"י ד"ה ולאו ממילא וכו' אלא ואם בית אשה נדרה לחודיה וממילא שמעת: (ה) ד"ה ואימא להכי סמך וכו' אותה לואם היו: (ו) ד"ה א"כ ואסרה וכו' כשהיא נערה: (ז) ד"ה וכי תימא אב דסמיך רחמנא לואם היו תהיה לאיש למה לי: (ח) ד"ה מיבעי ליה דאם הקים הקים: (ט) ד"ה ואימא לעולם וכו' א"כ ואם בית אשה: (י) ד"ה ומיניה כלומר מהא וכו' בקודמין דבמה שנדרה כנ"ל והד"ל עם ד"ה ארוס:

פירוש הרא"ש

ממילא שמעת מינה. דנדריס שנדרה בביתו הוא מיפר ואם היו תהי' למה לי ש"מ לאחרוסה וא"ת איצטריך דאם בנשואה לענין הפרת בעל הבהיה דאב לומר שבמיסה מפירין יחד וי"ל א"כ לכתוב ואם בית אישה נדרה בתר קראי דהפרת אב ולשתוק מואם היו תהיה ומיהו אכתי קשה מימת דואם היו תהיה מאיירי בין באחרוסה בין בנשואה ואם בית אישה נדרה איצטריך לאין הבעל מיפר בקודמין. וי"ל לאו ממילא שמעת מינה כלומר כי מוקמת האי קרא לומר לאין הבעל מיפר בקודמין ממילא שמעת מינה כלומר דקרא דואם היו תהיה מאיירי באחרוסה דהתם כתיב ונדריה עליה

ג) [גיטין לה: וש"נ], ד) [שיין לע"ל], ה) [ויקרא כא],

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

בין איש לאשתו בין אב לבתו. (ג) ואיש דכתיבי בהאי קרא לא צריכי דאי משום איש לאשתו הרי כבר נאמר למעלה אלא מכאן לנערה המאורסה כו' דבין אב ובין איש מפירין נדריה דאיש מיפר חלקו באשתו ואב מיפר חלקו בבתו: (ד) **כדאידך דרבה.** דאמר לקמן (דף ע.) מקיש קודם הויה שניה כו': **דברים שבינו לבינה.** כגון שלא אשמש מטתו ושלא אכחול ושלא אתקשט: **מיגו גייז.** מה שהוא מיפר קונם החלי של נדר ועוקרו לגמרי וחלק אחר כדקאי קאי עד דאתי אב ומיפר לאותו חלק: **או מקקיש קליש.** דהפרתו פשטה בכולי נדר וקלש ליה בעמעו והנדר קל ממה שהיה עד עכשיו: **כגון שנדרה בשני זיתים.** שלא תאכלם ושמע ארוס והיפר לה חלקו ואכלתן זיתים: **אי אמרת מיגו גייז.** דכי שמע ארוס ומיפר חלקו הוי נדר מופר דהויא כמילו חלקו באמצע לשנים: **לקיא.** הא איתתא דאכלתן זיתים משום לאו דלא יחל דכי אכלה להנך תרי זיתים חד הוה מותר בהפרת הארוס דמיגז גייז לנדרה ואידך אסור משום חצי חלק האב דנמצא דאכלה זית שלם באיסור: **ואי אמרת מיקקש קליש.** דאינו חותך לשנים אלא למעט מיקל לה דלא הוי הנדר חמור כדהוה עד השתא הא (ה) כי אכלה הנהו תרי זיתי כיון שהנדר נקלש ומיקל ליה איסורא בעלמא הוא דעבדא ולא לקיא דהנדר אינו גמור: **אימתי אמרו כו'.** בנערה קא נקט לה מתניתין: **מה הבעל.** כשהוא ארוס: **נתרוקנה רשות לאב.** כאדם שמריח יין מכלי אל כלי כלומר שיצא כל הרשות מן הבעל וצא לרשות האב: **כומן שלא שמע בעל.** את נדרה קודם שימות דביום שמעו בעינן וליכא: **או ששמע והפר חלקו בו ביום.** ששמע ואפילו שמע ושתק שלא הפר ולא קיים ולא הספיק להראות דעתו עד שמת בו ביום דהוא"ל ואכתי איכא שהות ביום דאי הוה בעל (ו) מצי מיפר איכא למימר דמיתה גרמה לו דלמא אי הוה קיים אכתי הוה מיפר לה מיקמי דליעבר יומא ומת בו ביום קאי אשמע ושתק: **זו היא ששנינו.** על כל הני קאי: **מה הבעל נתרוקנה רשות לאב.** ואהב עלמו מיפר כולו בזמן שלא היפר הבעל וכן בזמן שהיפר הבעל אחר האב ומיפר את חלקו כדתנן עלה במתניתין [ע.] בזה יפה כח האב מכח הבעל שהאב מיפר בלא שותפות אבל הבעל אינו מיפר אלא בחיי האב: אבל

דבי רבי ישמעאל תנא [1]בין איש לאשתו בין אב לבתו מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה ולתנא דבי ר' ישמעאל (ז) אם היו תהיה לאיש מאי עביד ליה מוקים לאידך (ח)דרבא ורבא האי דתני דבי רבי ישמעאל מאי עביד ליה מיבעי ליה לומר שהבעל מיפר נדרים שבינו לבינה איבעיא להו בעל (ט)מיגז גייז או מקליש קליש היכא קא מיבעיא לן כגון דנדרה מתרין זיתין ושמע ארוס והיפר לה ואכלתנון אי אמרי' מיגז גייז לקייא אי אמרינן מקליש קליש איסורא בעלמא הוא מאי תא שמע (י) [א]אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזמן שלא שמע הבעל קודם שימות או ששמע (כ) ושתק או ששמע והפר ומת בו ביום זו היא ששנינו (ל)מת הבעל נתרוקנה רשות לאב

דבי רבי ישמעאל תנא בין איש לאשתו בין אב לבתו מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה. דמשמע ליה דבנערה המאורסה איירי מדכתיב בההוא קרא בנעוריה בית אביה ומדסמך לה לבתו בהדי איש משמע דאב ובעל מפירין נדריה: **ולתנא דבי ר' ישמעאל אם היו תהיה מאי עביד ליה מוקים ליה לאידך דרבה.** דאמר לקמן (דף ע.) מקיש קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשון'. ורבנן סבירא להו דתרתי שמעת מינה עיקר קרא לנערה המאורסה דאביה ובעלה מפירין נדריה ותרין הויות לאקושי שניה לראשונה. וכ"ת כיון דתנא דבי רבי ישמעאל כוליה קרא דאם היו תהיה לאקושי הויות מוקי ליה אדום מיפר בקודמין מנא ליה י"ל דמשמע ליה דלא בעי קרא דהני דמיעטו קודמין גבי בעל היינו משום דליתיה לאב ואין לך בו אלא מעוטו בלבד דוקא בשאשה דלא שייך אב אין בעל מיפר בקודמין אבל אדום דמיפר בשותפותיה דאב אפילו בקודמין מצי מיפר דלגבי אב ליכא קודמין. אחכם הוסיף ה"ר שמואל ז"ל: **ורבה הא דתנא דבי רבי ישמעאל מאי עביד ליה.** כלומר קרא דדרים מיניה תנא דבי רבי ישמעאל דרשא דיליה מאי עביד ליה: **לומר שהבעל מיפר דברים שבינו לבינה.** דנדרי עינוי נפש בהדיא כתיבי [במדבר ל] כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש ובין איש לאשתו איצטריכא לדברים שבינו לבינה ולקמן באידך פירקין (דף פח:) מפרש מאי ניהו וקשיא ליה לתנא דבי ר' ישמעאל דברים שבינו לבינה מנא ליה ואפשר דתרתי ילף מיניה. וכי היכי דבעל אינו מיפר בנדרי אשתו אלא נדרים שיש בהם עינוי ודברים שבינו לבינה הכי נמי אב אינו מיפר בנדרי בתו אלא אלו בלבד. והכי איתא בספרי [מטות] אין לי אלא בעל שאין מיפר אלא נדרים שבינו לבינה ונדרים שיש בהן עינוי נפש האב מנין הרי אתה דן וכו' לא זכיתי לדון תלמוד לומר אלה החוקים וגו' בין איש לאשתו בין אב לבתו על כרחין אתה מקיש את האב לבעל מה הבעל אין מיפר אלא דברים שבינו לבינה ונדרים שיש בהם עינוי נפש וכו'. וגרסינן נמי בירושלמי [פי"א ה"א] כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש אישה יקימנו ואישה יפירנו אין לי אלא נדרים שיש בהן עינוי נפש דברים שבינו לבינה מנין בין איש לאשתו עד כדון בבעל בא מנין מה הבעל אינו מיפר אלא נדרים שיש בהם עינוי נפש ודברים שבינו לבינה אף האב אינו מיפר אלא נדרים שיש בהם עינוי נפש ודברים שבינו לבינה. וזה שלא כדברי הר"ם במז"ל שכתב שהאב מיפר כל נדרי בתו: **איבעיא להו בעל מיגז גייז או מקלש קליש.** כלומר ארוס שאינו מיפר אלא בשותפותיה דאב כשמיפר חלקו מיגז גייז כלומר שחותך חלי הנדר לגמרי ומבטלו וחציו האחר נשאר חזק כבתחלה ולא אקליש ליה כלל או מקלש קליש דלא נימא נחתך חלי הנדר דלבטל ההוא פלגא ואידך פלגא כדקאי קאי אלא בהפרת הארוס מקלש הוא דקליש ליה כוליה נדר. ודקא מיבעיא ליה בארוס ה"ה באב וחד מינייהו נקט: **היכי קמבעיא לן.** כלומר למאי נפקא מינה: **דנדרה מפרין זיתים.** ידועין ואכלתנון לתרוייהו: **אי אמרת מיגז גייז לקיא.** דהכי דבהפרת ארוס פקע איסור בחד זיתא אידך כדקאי קאי ולקיא עליה מיהו כיון דלא ידעינן הי מינייהו קאי באיסוריה לא לקיא עד דאכלה תרויהון: **ואי אמרת מקלש קליש.** ליכא מלקות דהא קליש ליה כוליה נדרא וליכא אלא איסורא בעלמא. ומקשו הכא למה לי תרין זיתין דנקט דהא בפ' שבועות שתים בתרא (שבועות דף כב.) מ"ר פפא דבכל שהוא בקונמות לוקה י"ל משום דאיכא התם מאן דס"ל דאפי' בקונמות לא לקי עד דאיכא כזית נקט לה הכא הכי לרווחא דמילתא מ"ג משום שבועה נקט לה *דבכלל נדר שבועה כדאמרינן לעיל [ס.] נדר גדול נדר לאלהי ישראל ובשבועה בפחות מכשיעור ליכא מלקות מ"ג דלוקה דקאמר הכא לוקה בקרבן קאמר לענין מעילה דלכ"ע *ליכא קרבן בפחות מכשיעור ואשכחן דכוותיה כדאמרי' (ב"מ מג.) ילקה ביתר ובחסר. הרשב"ם ז"ל: **הא שמע אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב כומן שלא שמע הבעל קודם שמת או ששמע והפר ומת בו ביום.** הא דקתני ומת בו ביום אשמע ושתק קאי דדוקא בו ביום דאכתי לא קיימיה בעל יכול האב להפר אבל מת ביום שלאחריו לא דהא קיימיה בעל דכיון שלא הפר גלי אדעתיה דמינח ניחא ליה הלכך אין האב הבא מכאן יכול להפר אבל שמע והפר אפילו מת ביום שלאחריו יכול להפר דאע"ג דמכי מיית ליה בעל בטלה הפרתו והאב צריך להפר חלק הבעל עם חלקו אפילו הכי כיון שכבר הפר אי אפשר דלהוי גבי בעל כהקמה אע"פ שנתבטלה הפרתו דהא מ"מ גלי אדעתיה דלא ניחא ליה בההוא נדרא ומאי הוה ליה למעבד. וה"נ מוכחא סיפא דקתני אבל

אבל אחר מות הבעל אבל אם שמע וקיים בעל או שמע ושתק ומת ביום של אחריו דהוה הקמה אין יכול להפר

ואם היו תהיה לאיש מאי עביד ליה. מצין אים לאשתו שמעי' דבעל ואב ומפירין אף בקודמין מדלא מיעט הכא קודמין כמו שמיעט בנשואה: מוקי ליה לאידך (דרבא) [צ"ל דרבה]. דדרים מיניה לקמן דתמוקנה רשות לאב (ורבה) [צ"ל וכבר] סבר דתרתי ש"מ מוי"ו דוחק שמעינן דערבינהו קרא להפר שניהם כא' ומדמתיב שתי הויות שמעינן דנתרוקנה רשות לאב: שהבעל מיפר דברים שבינו לבינה. דבקרא אחרינא כתיב לענות נפש אישה יקימנו ולא שמעינן שהבעל מיפר אלא נדרי עינוי נפש כגון לא אוכל לא אלבש לא אכנס ושמעינן מהאי קרא אף דברים שבינו לבינה אלא לעבדו ולשמחו ולעי' אב מבעל לנדרי עינוי נפש: בעל מיגז גייז **או** מקלש קליש. אדום אמפר עם האב מיגז גייז ומקלק תלי הנדר בהפרתו ותלי הנדר נשאר באיסורו: **או** מקלש קליש. ומפיר תלי האיסור מכל הנדר והוא הדין נמי דמתפצעיא ליה בהפרת האב אלא חדא מנייהו נקט: בגון דנדרה מתרין זיתין **ואכלתינון** לתרוייהו. מ"מ מיגז גייז ומקלק תלי הנדר בהפרתו ותלי הנדר נשאר באיסורו: **א"א** מקלש קליש. כיון שנקלש והוסר נסתלק המלקות והאי לקיא זית הייינו בנתפס אחד במפרש אמרינן בפ"ג דשבועות דאומר עצמו בכל שהוא: בזמן **שלא שמע הבעל.** קודם שימות כו': נתרוקנה רשות **לאב.** כמו אדם הממריח שקו ונותן לחבירו כל מה שהיה בשק כן הבעל נשאר ריקן והורים לאב כל זכות שהיה לו בה:

מסורת הש"ס

(ה) [לקמן ע. איתא דרבה ורבה וגירסת הילקוט רבא]. (ו) [זיר יט. כא: לקמן עא:]. (ז) [תוספ' פ"ו] לקמן ע. עב. עח:. (ח) [לקמן ע.]. (ט) ל"ל אי דברים.

תורה אור השלם

1. אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין אָב לְבִתּוֹ בִּנְעֻרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ:

במדבר ל יז

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואם היו: (ב) שם קודם שימות אי אשמע והפר אי ששמע ושתק ומת בו ביום כל"ל וי"ב כך הוא לקמן תחלת דף ע"ב וכן הוא בפירוש: (ג) רש"י ד"ה בין איש וכו' לבתו איש ואב דכתיבי בהאי קרא וכו' איש לאשתו ואב לבתו הרי כבר נאמר: (ד) ד"ה לאידך דרבה וכו' קודמי הויה שניה: (ה) ד"ה ואי אמרת וכו' הא איתתא כי אכלה וכו' דהנדר אינו חמור הס"ד: (ו) ד"ה אי ששמע וכו' הוה בעל קיים מצי מיפר:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה ואי אמרת וכו' דבכלל נדר שבועה. עיין לקמן דף פ ע"ב: **בא"ד ליבא** קרבן בפחות מכשיעור. ק"ל הא לענין קרבן שיעורו בפרוטה כדין מעילה כדאיתא בשבועות דף כב ע"א ולא תלא כלל בכמות וצ"ע:

מוסף רש"י

בעל מיגז גייז כו'. בעי בבעל והוא הדין לאב, והאי דבעי בבעל חד מינייהו נקט (ראמ"ה בשמו). אימתי אמרו. נתרוקנה רשות והאב יכול להפר אחר שמת הבעל, חלקו וחלק לה הבעל גם קן, אם לא הפר לה הבעל, אבל אם הפר לה הבעל ומת, בהפרת האב חלקו סגי (שם).

פירוש הרא"ש

בין איש לאשתו בין אב לבתו. משמע דבאשה אחת אירי שרשות האב והבעל שולטין עליה ובין שניהם מפירין אבל כל חד לחודיה לא דמשמע שהיא בין שניהם ואם שותפין הם ומיהו מצי לאקשויי אימא בנשואה נמי מפירין אביה ובעלה ואיכא לשנויי דלשניהן לעיל מדכתיב בנשואה בית אישה דאין בקודמין ובכל דכתיב בקודמין ואם אב לבתו מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה. דמשמע ליה דבנערה המאורסה איירי מדכתיב בההוא קרא בנעוריה בית אביה ומדסמך לה לבתו בהדי איש משמע דאב ובעל מפירין נדריה: **ולתנא דבי ר' ישמעאל** איש ואב דכתיבי בהאי קרא וכו' איש לאשתו ואב לבתו הרי כבר נאמר: (ד) ד"ה לאידך דרבה וכו' קודמי הויה שניה: (ה) ד"ה ואי אמרת וכו' הא איתתא כי אכלה וכו' דהנדר אינו חמור הס"ד: (ו) ד"ה אי ששמע וכו' הוה בעל קיים מצי מיפר:

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פי"ח מהל' נדרים הלכה י סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף יח:

תוספות

בין איש לאשתו בין אב לבתו מכאן וכו'. דמשמע ליה דבאשה אחת מייירי דקאמר דשתי רשויות עליה אב ואישה ואכתי איכא למיפרך ואימא בנשואה נמי מפירין אביה ובעלה ולתרץ דבשאינן לעיל מדהכא כתיב בית אישה נדרה דקאמר שאינו מיפר בקודמין והכא לא כתיב ומיפר בקודמין שמע מינה דמשום שותפות לאב בעל הוא דמיפר בקודמין: **ותנא דבי ר' ישמעאל** היו תהיה לבה לי. נראה' לפרש דלא מגופא דקרא קא בעי דהא אינטריך לאימר דמיפר בקודמין אלא פירין מסתיכות דקרא לומר לי כי נמי לא סמכה הכתוב יתעבו שפיר דאב ובעל בריבוי לאסר איסור אם אינטריך הא דרבה דאינטריך לומר דמיפר בקודמין אלא דרבה דאינטריך לאב אפילו בקודמין מצי מיפר דלגבי אב ליכא קודמין. אחכם הוסיף ה"ר שמואל ז"ל: **ורבה הא דתנא דבי רבי ישמעאל מאי עביד ליה.** כלומר קרא דדרים מיניה תנא דבי רבי ישמעאל דרשא דיליה מאי עביד ליה: **לומר שהבעל מיפר דברים שבינו לבינה.** דנדרי עינוי נפש בהדיא כתיבי [במדבר ל] כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש ובין איש לאשתו איצטריכא לדברים שבינו לבינה ולקמן באידך פירקין (דף פח:) מפרש מאי ניהו וקשיא ליה לתנא דבי ר' ישמעאל דברים שבינו לבינה מנא ליה ואפשר דתרתי ילף מיניה. וכי היכי דבעל אינו מיפר בנדרי אשתו אלא נדרים שיש בהם עינוי ודברים שבינו לבינה הכי נמי אב אינו מיפר בנדרי בתו אלא אלו בלבד. והכי איתא בספרי [מטות] אין לי אלא בעל שאין מיפר אלא נדרים שבינו לבינה ונדרים שיש בהן עינוי נפש האב מנין הרי אתה דן וכו' לא זכיתי לדון תלמוד לומר אלה החוקים וגו' בין איש לאשתו בין אב לבתו על כרחין אתה מקיש את האב לבעל מה הבעל אין מיפר אלא דברים שבינו לבינה ונדרים שיש בהם עינוי נפש וכו'. וגרסינן נמי בירושלמי [פי"א ה"א] כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש אישה יקימנו ואישה יפירנו אין לי אלא נדרים שיש בהן עינוי נפש דברים שבינו לבינה מנין בין איש לאשתו עד כדון בבעל בא מנין מה הבעל אינו מיפר אלא נדרים שיש בהם עינוי נפש ודברים שבינו לבינה אף האב אינו מיפר אלא נדרים שיש בהם עינוי נפש ודברים שבינו לבינה. וזה שלא כדברי הר"ם במז"ל שכתב שהאב מיפר כל נדרי בתו: **איבעיא להו בעל מיגז גייז או מקלש קליש.** כלומר ארוס שאינו מיפר אלא בשותפותיה דאב כשמיפר חלקו מיגז גייז כלומר שחותך חלי הנדר לגמרי ומבטלו וחציו האחר נשאר חזק כבתחלה ולא אקליש ליה כלל או מקלש קליש דלא נימא נחתך חלי הנדר דלבטל ההוא פלגא ואידך פלגא כדקאי קאי אלא בהפרת הארוס מקלש הוא דקליש ליה כוליה נדר. ודקא מיבעיא ליה בארוס ה"ה באב וחד מינייהו נקט: **היכי קמבעיא לן.** כלומר למאי נפקא מינה: **דנדרה מפרין זיתים.** ידועין ואכלתנון לתרוייהו: **אי אמרת מיגז גייז לקיא.** דהכי דבהפרת ארוס פקע איסור בחד זיתא אידך כדקאי קאי ולקיא עליה מיהו כיון דלא ידעינן הי מינייהו קאי באיסוריה לא לקיא עד דאכלה תרויהון: **ואי אמרת מקלש קליש.** ליכא מלקות דהא קליש ליה כוליה נדרא וליכא אלא איסורא בעלמא. ומקשו הכא למה לי תרין זיתין דנקט דהא בפ' שבועות שתים בתרא (שבועות דף כב.) מ"ר פפא דבכל שהוא בקונמות לוקה י"ל משום דאיכא התם מאן דס"ל דאפי' בקונמות לא לקי עד דאיכא כזית נקט לה הכא הכי לרווחא דמילתא מ"ג משום שבועה נקט לה *דבכלל נדר שבועה כדאמרינן לעיל [ס.] נדר גדול נדר לאלהי ישראל ובשבועה בפחות מכשיעור ליכא מלקות מ"ג דלוקה דקאמר הכא לוקה בקרבן קאמר לענין מעילה דלכ"ע *ליכא קרבן בפחות מכשיעור ואשכחן דכוותיה כדאמרי' (ב"מ מג.) ילקה ביתר ובחסר. הרשב"ם ז"ל: **הא שמע אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב כומן שלא שמע הבעל קודם שמת או ששמע והפר ומת בו ביום.** הא דקתני ומת בו ביום אשמע ושתק קאי דדוקא בו ביום דאכתי לא קיימיה בעל יכול האב להפר אבל מת ביום שלאחריו לא דהא קיימיה בעל דכיון שלא הפר גלי אדעתיה דמינח ניחא ליה הלכך אין האב הבא מכאן יכול להפר אבל שמע והפר אפילו מת ביום שלאחריו יכול להפר דאע"ג דמכי מיית ליה בעל בטלה הפרתו והאב צריך להפר חלק הבעל עם חלקו אפילו הכי כיון שכבר הפר אי אפשר דלהוי גבי בעל כהקמה אע"פ שנתבטלה הפרתו דהא מ"מ גלי אדעתיה דלא ניחא ליה בההוא נדרא ומאי הוה ליה למעבד. וה"נ מוכחא סיפא דקתני אבל

אבל אחר מות הבעל אבל אם שמע וקיים בעל או שמע ושתק ומת ביום של אחריו דהוה הקמה אין יכול להפר

ואם היו תהיה לאיש מאי עביד ליה. מצין אים לאשתו שמעי' דבעל ואב ומפירין אף בקודמין מדלא מיעט הכא קודמין כמו שמיעט בנשואה: מוקי ליה לאידך (דרבא) [צ"ל דרבה]. דדרים מיניה לקמן דתמוקנה רשות לאב (ורבה) [צ"ל וכבר] סבר דתרתי ש"מ מוי"ו דוחק שמעינן דערבינהו קרא להפר שניהם כא' ומדמתיב שתי הויות שמעינן דנתרוקנה רשות לאב: שהבעל מיפר דברים שבינו לבינה. דבקרא אחרינא כתיב לענות נפש אישה יקימנו ולא שמעינן שהבעל מיפר אלא נדרי עינוי נפש כגון לא אוכל לא אלבש לא אכנס ושמעינן מהאי קרא אף דברים שבינו לבינה אלא לעבדו ולשמחו ולעי' אב מבעל לנדרי עינוי נפש: בעל מיגז גייז **או** מקלש קליש. אדום אמפר עם האב מיגז גייז ומקלק תלי הנדר בהפרתו ותלי הנדר נשאר באיסורו: **או** מקלש קליש. ומפיר תלי האיסור מכל הנדר והוא הדין נמי דמתפצעיא ליה בהפרת האב אלא חדא מנייהו נקט: בגון דנדרה מתרין זיתין **ואכלתינון** לתרוייהו. מ"מ מיגז גייז ומקלק תלי הנדר בהפרתו ותלי הנדר נשאר באיסורו: **א"א** מקלש קליש. כיון שנקלש והוסר נסתלק המלקות והאי לקיא זית הייינו בנתפס אחד במפרש אמרינן בפ"ג דשבועות דאומר עצמו בכל שהוא: בזמן **שלא שמע הבעל.** קודם שימות כו': נתרוקנה רשות **לאב.** כמו אדם הממריח שקו ונותן לחבירו כל מה שהיה בשק כן הבעל נשאר ריקן והורים לאב כל זכות שהיה לו בה:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אבל אם שמע וקיים או ששמע ושתק ומת ביום שלאחריו אין יכול להפר שמע אביה והפר לה ולא הספיק בעל לשמוע עד שמת האב [א]זו היא ששנינו [א]מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל [ב]זו היא ששנינו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת [ג]אין הבעל יכול להפר שאין הבעל מיפר אלא בשותפות

שמע

רש"י

אבל אם שמע. הבעל וקיים אע"פ שמת בו ביום או שמע ושתק כל אותו היום ומת הבעל ביום שלאחריו אין האב יכול להפר הואיל ועבר יום שמעו:

שמע

ר"ן

אבל אם שמע וקיים או ששמע ושתק ומת ביום של אחריו אין יכול להפר ואם איתא דשמע והפר נמי כי מת ביום של אחריו אינו יכול להפר לאשמועינן הכי בשמע והפר דכי מת ביום של אחריו אין יכול להפר והויא רבותא טפי משמע ושתק אלא ודאי מדלא קתני הכי שמעת מינה דשמע והפר אפילו מת ביום שלאחריו נתרוקנה רשות לאב ומצי מיפר: **שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב זו היא ששנינו מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל.** חזינא להו לקמאי ז"ל דאמרי דמאי דקתני לא הספיק הבעל לאו דוקא ובכדי נסביה ובאינך בבי אחריני נמי הכי אמרי' ולא סליק להו פירושא לפום עניות דעתין ומשום הכי חזינא לפרושינהו להני בבי. והכי מתחזי לי דהאי דנקט ולא הספיק הבעל לרבותא נקטיה דאע"ג דלא נראו נדרים הללו לארוס ולא זכה בהן וכדאמרינן לקמן[ג] אימא ה"מ בנדרים שלא נראו לארוס דאלמא כל שלא נראו לו הורע כחו בהן וסד"א דכיון דאב הפר ובעל לא זכה כלל כי מיית ליה אקליש ליה האי נדרא טובא ולא משתייר ביה אלא פורתא וסד"א דלההוא פורתא תסגי ליה בהפרת בעל קמ"ל דאע"ג דהאי נדרא אקלש ליה טובא לההוא פורתא נמי דמשתייר ביה לא מצי בעל מיפר וכי היכי דאשמעינן ברישא דאף על גב דלא אקליש נדר כלל דהיינו שמע הבעל ושתק דאפילו הכי אב מצי מיפר הכא נמי אשמעינן דאף על גב דאקליש ליה טובא בעל לא מצי מיפר: **שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל זו היא ששנינו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב.** הכא נמי בהך בבא אשמעינן רבותא בהפר הבעל ולא הספיק [האב לשמוע] דאפילו הכי מת הבעל נתרוקנה רשות לאב ולא הספיק הוא דחדית הכא דאי לא היינו קמייתא. וכי תימא אדרבה דהא אשמעינן רישא רבותא דבזמן ששמע הבעל ושתק אע"ג דלא אקליש ליה נדרא כלל נתרוקנה רשות לאב וק"ו השתא היכא דנדרה אכתי כדקאי קאי אב מצי מיפר היכא דאקליש ליה כי הכא דבעל הפר ולא נראו לאב עדיין דעדיפא ליה הפרת בעל מיבעיא דמצי אב מיפר דהא אמרת בבבא דשמע אביה דרבותא אשמעינן דאע"ג דהפר אב ולא הספיק הבעל לשמוע דאקליש ליה נדרא טובא לא מצי בעל מיפר ואי התם הויא רבותא ההוא גוונא דלא מצי בעל מיפר היכי להוי הכא רבותא ההוא גוונא גופיה דאב מצי מיפר איברא ודאי דהכי הוא ולא תקשי לך דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי איכא למימר דכיון דהפרה דקמא מעליא הוא דהא לא נראו לשני אקליש ליה נדרא טובא ולא משתייר ביה אלא פורתא ולההוא פורתא סלקא דעתך אמינא דתסגי ליה בהפרה דאידך להכי אשמעינן רישא דאפילו בההוא פורתא לא נתרוקנה רשות לבעל ואיכא למימר נמי דכיון דהפרה דקמא מעליא היא כיון שהפר ולא נראו לשני ואקליש ליה נדרא טובא ולא משתייר ביה אלא פורתא דנימא דההוא פורתא כיון דקליש ליה טובא אינו כדאי להורישו לאב וכדקאמרי בית הלל לקמן [סט.] בבבא בתרייתא דהך ברייתא דאין יכול להפר משום דכיון דקליש ליה נדרא טובא לא מצי אב למזכי ביה וה"נ נימא הכי קמ"ל דאפ"ה נתרוקנה רשות לאב משום דנהי דבעידנא דהפר לה בעלה הויא הפרתו הפרה מעליא לאקלושי נדרא טובא דהא אכתי לא הספיק האב לשמוע אפ"ה כשמת בטלה לה לגמרי ומש"ה חזי אב למזכי ביה משא"כ בבבא בתרייתא דכיון דאכתי איתיה לאב לא בטלה הפרתו וכיון דנדרא מקלש קליש לב"ה לא מצי זכי בחלקו של בעל. וכי תימא א"כ מלינא אמינא איפכא דהיינו טעמא בשמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב דלא נתרוקנה רשות לבעל דהיינו טעמא משום דאקליש נדרא טובא ולא מצי בעל למזכי ביה אבל היכא דלא הפר אב דאליס ליה נדרא זכי ביה בעל לא מלית אמרת הכי דאי היכא שלא הפר מצי זכי בעל כי הפר נמי בדין הוא דליזכי ביה דהא חזינא באידך בבא דאע"ג דהפר בעל ולא הספיק האב לשמוע מצי מיפר אב אלמא לא גרע דיניה דמאן דמצי מיפר משום האי אקלושי נדרא. וכ"ת ה"מ אב דעדיף אבל בעל דגרע מלינא אמינא דמשום האי אקלושי הוא דלא מצי מיפר ואי לא קליש כלל מצי מיפר לא מלית אמרת הכי דאי האי אקלושי דקאמרת מלתא היא אפילו אב נמי לא מצי (אב) מיפר דהא חזינן בסיפא דב"ה אמרי דמשום דקליש נדרא לב"ה אב לא מצי מיפר הלכך אי בשהפר א' מהם ומת ולא הספיק השני לשמוע קליש נדרא כי שמע בעל והפר ולא הספיק האב לשמוע היכי מצי אב מיפר אלא מאי אית לן למימר דכיון דמיית ליה ההוא קמא דהפר בטלה לה הפרה דיליה ומשום ההיא קלישותא לא גרע זכותיה דאידך וממילא שמעי' דכי תנא שמע אביה והפר לה ולא הספיק[ג] האב לשמוע עד שמת האב דלא נתרוקנה רשות לבעל דכי נקט הפר ולא הספיק לרבותא נקטיה והה"נ דבשלא הפר אב לא נתרוקנה רשות לבעל. וכן נמי בבבא דשמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל לא מלית אמרת דמש"ה נתרוקנה רשות לאב משום דאקליש ליה נדרא ולא אשתייר ביה אלא פורתא דהא אשמועינן רישא דשמע הבעל ושתק ומת דלא אקליש ליה נדרא כלל דאפילו הכי כי מיית ליה בעל [ד]נתרוקנה רשות לאב: **שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת אין הבעל יכול להפר שאין הבעל מפר אלא בשותפות.** בהך בבא אשמועי' רבותא טפי ממאי דאשמועינן בבבא דשמע אביה והפר לה דמסיק בה נמי מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל דבשלמא התם איכא למימר דנהי דבעידנא דהפר לה אב הויא הפרתו הפרה מעליא ואקליש ליה נדרא טובא ולא אשתייר ביה אלא פורתא כיון דלא הספיק הבעל לשמוע אפ"ה מכי מיית ליה אב בטלה לה הפרתו ולית בה משמא ומשום הכי כיון דאליס ליה נדרא בדין הוא דבעל דלא נפיש חיליה לא מצי מיפר אבל הכא דאיקליש ליה האי נדרא דהא הפר בעל ולא הספיק האב לשמוע ואכתי נדרא בקלישותיה קאי דלא בטלה לה הפרת בעל דהא איתיה וס"ד אמינא כיון דקליש ליה ולא אשתייר ביה לאחר מיתת האב אלא פורתא לההוא פורתא תסגי ליה הפרת בעל קמ"ל דאפ"ה אין הבעל יכול להפר שאע"פ שלא זכה אב מעולם בנדרים הללו דהא לא נראו לו וקלישי להו נמי טובא דהא הפר להו בעל ואכתי איתיה אפילו הכי אין הבעל יכול להפר דמילתא פסיקתא היא שאין הבעל מיפר אלא בשותפות והיינו דנקט האי לישנא ולא נקט לא נתרוקנה רשות לבעל כדקתני לעיל משום דבההוא דזכה בהן אב ואיבטילא לה הפרה דיליה שייך למיתני לא נתרוקנה דמשמע דזכה בהו רשותו אבל הכא אב לא זכה כלל והפרה דבעל איכא למימר דלא איבטיל כיון דלא מת ואפ"ה מילתא פסיקתא היא שאין הבעל מפר אלא בשותפות. ואיכא בהך ברייתא עד השתא ארבע בבי תרי בנתרוקנה רשות לאב ותרי בלא נתרוקנה רשות לבעל ובכל חדא אשמועי' רבותא כדפרישית וכסדרייהו קתני להו נתרוקנה ולא נתרוקנה נתרוקנה ולא נתרוקנה. כן נראה לי פירושא דהנך בבי:

שמע

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פי"א מהלכות נדרים הלכה יח סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן רלד סעיף טו:

ז ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף יא:

ח ג מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף טו:

תוספות

כיון דקיים בעל: ה"ג שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב אינו יכול להפר. ע"י הבעל דלא נתרוקנה לרשות הבעל ולא סגי בהפרת אב והבעל אינו מיפר דעינן אב קיים בשעת הפרת הבעל הלכך הפרה דאחר מיתת האב לא כלום היא ובהפרה שהפר האב לפני מותו לא סגי כיון דהבעל לא הפר: ה"ג שמע בעלה והפר לה ולא הספיק [האב] לשמוע עד שמת הבעל זהו ששנינו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב. והיינו כמו רישא אלא ענין אחר הוא דהכא מת הבעל קודם ששמע [האב] שנדרה וניחא ליה למיתני בכל הענינים: שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת האב אין הבעל יכול להפר שאין הבעל מיפר אלא בשותפות. ודאי מרישא שמעינן לה אלא משום דבעי למיתני איפכא גבי האב תניא נמי הכי גבי בעל שמע אביה והפר לה ולא הספיק בעלה לשמוע עד שמת חוזר אב ומיפר חלקו של בעל וזה לא שמעינן מרישא דהכא הפר אב בחיי בעל ולא הועילה כלום אותה הפרה שוב לא תועיל הפרתו דלא מלינו ב' הפרות באדם אחד לכך אשמעינן דחוזר אב ומיפר:

מסורת הש"ס

א) [לקמן ע.], ב) [דף ע:], ג) [נ"ל הבעל], ד) ס"א לא נתרוקנה, עיין רש"ש. הגרסא הוא ע"פ המהרש"א הרש"ש כותב שהגרסא לא מובנת,

מוסף רש"י

או ששמע ושתק. ומת ביום שלאחריו, דהוי קיום אין יכול להפר. כלומר אעפ"י שלא שמע עד למחר, דהוי מחר יום שמעו לאב (ראמ"ה בשמו). **מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל.** דאין הבעל מיפר אלא בשותפות (לקמן ע.).

פירוש הרא"ש

אין יכול להפר. כיון שקיימן הארוס: **שמע אביה והפר ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב זו היא ששנינו מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל.** ואינו יכול להפר חלקו תימה כיון שהאב הפר חלקו למה לא יפר הבעל חלקו אחר מות האב דהא דאמרינן מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל היינו היכא דלא הפר האב והיה צריך הארוס להפר כל הנדר והוא אינו יורש זכות האב אבל היכא שכבר הפר האב חלקו למה יגרע כח הבעל במיתת האב שלא להפר חלקו וי"ל כיון דלא נגמרה ההפרה בחיי האב נתבטלה גם הפרת האב והוא צריך להפר הכל וכן מוכח מהא דקאמר שמע הבעל והפר נתרוקנה רשות לאב דמשמע דיורש רשות הבעל וצריך להפר כל הנדר מדלא קאמר מפר האב חלקו אלמא נתבטלה הפרת הארוס כיון שלא נגמרה כל ההפרה בימיו ה"נ נתבטלה הפרת האב: **שמע הבעל והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל זו היא ששנינו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב.** דאי מרישא אימא ה"מ היכא דשמע בחיי הבעל והוה ראוי להפר נדר זה בחיי הבעל הלכך כשמת יורש את זכותו קמ"ל דאפילו לא שמע האב בחיי הבעל נתרוקנה לרשותו: **שמע הבעל והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת האב אין הבעל יכול להפר שאין הבעל מיפר אלא בשותפות.** וקמ"ל הך בבא דלא תימא דהא דאמרינן לא נתרוקנה רשות לבעל ה"מ היכא דלא שמע בחיי האב אבל היכא דשמע בחיי האב והיה ראוי להפר אם מת האב יפר הכל קמ"ל דאין הבעל מיפר אלא בשותפות אע"ג דהיה ראוי לומר בכאן נתרוקנה רשות לבעל והכי נקט לעיל לא נתרוקנה רשות לבעל והכא קאמר אין הבעל מיפר אלא בשותפות:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

שמע אביה והפר לה. בו ביום ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת מחזר (ה) ומיפר חלקו של בעל ואין צריך להפר חלקו הואיל וכבר הפר: **ב"ה אומרים אין יכול להפר.** חלקו של בעל בלבד אף"כ מחזר ומיפר חלקו עמו משום דסבירא להו מקלים (ו) היכא דהפר חד בלא חבריה ואכתי הוי הנדר שלם אלא שאין איסורא חמור כבתחלה וכיון דאכתי הנדר שלם הוא מיבעי ליה לבטל חלקו וחלק הבעל דנתרוקנה רשותו לו: **וביש שמאי סברי מיגז קא גייז.** כי קדם האב והפר חלקו ואתכו לנשים ונתבטל חציו ועדיין חציו קיים וכשמיפר עכשיו חלקו של בעל הוי שלו מופר: **ש"מ.** דתנאי היא ומקלש קלים כבית הלל: **יש שאלה בהקם.** שאם קיימו לה נדרה האב והארוס ונשאלו על הקימתן מהו מי יש שאלה ויכולין להפר לה או לא: **יש שאלה בהפר.** היכא דקיים האחד והיפר האחד יכול האחר לשאול על הקימתו במקום שהפר כבר הבעל והוי מופר (ג) : **עיין אחר יש שאלה בהפר.** כלו' אע"ל **יש שאלה בהקם מי הוי מופר הנדר בשותה שאלה דהקמה דאין צריך לומר לה** (ד) **בהפרתו** או אין בהפר ולא הוי מופר אף"כ מפר לה בעל או האב לאחר שנשאל דבשותה שאלה דהקמה לא הוי מופר לה: **פ"ש נשאלין על ההקם.** לגיזנא קמא נשאלין על ההקם ומותרין להפר לה: **ואין נשאלין על ההפר.** דהיכא דקיים אחד ואפר אחד אין נשאל (ה) אלא או כולו בשאלה או כולו בהפרה בעינן. ולגיזנא בתרא נשאלין על ההקם ומותרין להפר לה אח"כ ואין נשאלין על ההפר דאין הנדר מופר במה שמתיר האכם לבטל ההקמה אא"כ מיפר לה בעל או אב אא"כ: ע"א **יש שאלה בהקם.** שקיים לה הבעל או האב הנדר ואח"כ הלך ונשאל עליו לחכם והתירו האכם (ו) מי אמרינן דכיון שקיים את הנדר שוב אין נשאלין עליו ולא הוי שאלה מעליא או דלמא כיון שהתירו חכם בטלה הקמתו ובטל הנדר: **אפ"ל יש שאלה בהקם יש (לה) שאלה בהפר.** כלומר במקום אפר שאם שמע את נדרה ולא רצה להפר אלא הלך ונשאל בו ביום על אותו נדר לחכם מאי מי אמרינן הואיל אם היא הולכת לחכם ונשאלת לו שיהא מתירה הא לדברי הכל אם נשאלת לחכם יכול להתיר לה הכא נמי אם נשאל האב לחכם על נדר בתו יהא מותר הואיל ואי בעי מצי מיפר: **פ"ש דאמר רבי יוחנן נשאלין על ההקם.** באותו ענין שפירשתי ואין נשאלין על ההפר כמו כן: **קיים ליבי קיים ליבי.** תרי זימני ונשאל על הקמה ראשונה ובטלה: **מהו.** כלומר הקמה שניה דלא נשאל עליה בטלה באותה שאלה אי לא: **פ"ש דאמר רבא.** בפ' ואלו מותרין (לעיל יח.) (ו) שבועה שלא אוכל שבועה כו' דאמר רבא אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו ה"נ אם נשאל על הקמה ראשונה שניה חלה עליו: **אמר קיים ליבי והדר אמר מופר ליבי.** בתוך כדי דבור ובלשון הזה אמר בתוך כדי דבור ראשון ולא תיחול הקמה אא"כ חלה הפרה מהו מי ביטל ההקמה וקיים ההפרה אי לא: ת"ש

שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת חוזר האב ומפר חלקו של בעל. אאי דקתני מחזר לא שיחזור להפר מה שהפר כבר דהיינו חלקו של אב אלא להכי תני מחזר משום שכבר הפר חלקו ועכשיו חוזר ומיפר חלקו של בעל ובהכי סגי ואין צריך שיחזור ויפר חלק עצמו משום דסבירא להו מקלים (ו) היכא דהפר חד דאיהו לא מת אע"ג דמית ליה בעל לא בטלה הפרה דאב: **אמר רבי נתן הן הן דברי ב"ש.** דקסברי דיכול האב לבד להפר בכי האי גוונא ובהפרת חלקו של בעל בלאחר סגי משום דהפרה דאב כיון דלא מת לא אבטילא לה: **אבל בה"א אין יכול להפר כלל.** ואפי' מחזר ומפר חלקו וחלק הבעל. וקא יהבינן טעמא משום דלב"ש מיגז גייז כשהפר האב תחלה הפר חלקו בלבד וחלק הבעל לא נגרע כלל אלא עדיין הוא קיים לגמרי ומשום הוא להוריש לאב ולב"ה מקלש קלים כשהפר האב חלקו נגרע חלקו של בעל ואינו חשוב להורישו לאב דכיון דאב אכתי איתיה הפרה דידיה לא בטלה לה ואכתי נדרא בקלישותיה קאי וכיון דקלים ליה חלקו של בעל לא מצי מפר אב. מיהו הני מילי בשלא נתארסה לאחר אבל נתארסה לאחר בו ביום אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה כדתניא לקמן (דף עא.) וכמו שיפרש עלה דהיינו בס"ד. הדין הוא פירושא דהאי שמעתא דסמכא דעתין עילויה וחזינא לרבנן טובא מילי דלא נהירי ולא בירורי לן ולא חייסינא למכתביהו: **בעי רבה יש שאלה בהקם.** אם קיים הנדר ונשאל בו ביום על ההקם מי מצי מפר בו ביום או לא אבל למחר פשיטא דלא מצי מפר דלא גרע משתיקה: **ואפ"ל יש שאלה בהקם יש שאלה בהפר או אין שאלה.** נראה בעיני דאף על גב דבהפר לא שייך שאלה דבשלמא הקם כעין נדרא הוא אבל הפרה לא אפילו הכי מצטיעא לן אי יש שאלה בהפר משום דהפרה והקמה איתקוש להדדי וכדאמרי' לקמן (עו:) שאני הכא דאמר קרא[ד] אישה יקימנו ואישה יפרנו את שבא לכלל הקם בא לכלל הפר לא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר ומשום הכי בעי אפ"ל דיש שאלה בהקם בהפר מהו מי אמרינן נהי דלא שייכא ביה שאלה אפילו הכי אמרינן דיש שאלה [ה] דאיתקושי איתקוש או דלמא למילתא דהפרה לא מזיא ליה לא איתקוש. ומסקינן מדרבי יוחנן דלענין שאלה לא איתקוש: **בעי רבה קיים ליבי קיים ליבי ונשאל על הקמה ראשונה מהו.** מי אמרינן כיון דבעידנא דאפיק הקמה שניה מפומיה לא חיילא תו לא חיילא או דלמא נהי דבההיא שעתא לא חיילא שעתא לא חיילא היינו משום דבההיא שעתא איתא להקמה קמייתא דלא שבקה ליה לבתרייתא למיחל אבל כי איתשיל אקמייתא משכחא בתרייתא רווחא וחיילא: **פ"ש דאמר רבא אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו.** לעיל בפרק ואלו מותרין (דף יח.) אמר רבא אמתניתין דשבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל. והכא נמי כי מתשיל אהקמה קמייתא שניה חלה עליו: **בעי רבה קיים ליבי ומופר ליבי ולא תיחול הקמה אלא אם כן חלה הפרה מהו.** חזינא בהך בעיא ובממי דפשטינן בה לקמאי ז"ל מילי דלא נהירי ומשום הכי מפרשנא בה מאי דאיתמחי לי. לרבה פשיטא ליה דהקמה לא חיילא דממ"נ אי הפרה חיילא הקמה לא חיילא דנהי דלקמן (דף ע.) מספקא לן קיים ליבי שעה ומופר ליבי שעה אי חיילי תרוייהו או לא שאני התם שנתן קצבה להקמה והפרה אבל

א מיי' פי"ג מהלכות נדרים הלכה יט סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף טו:

י ב [מיי' שם הל' ט] טוש"ע שם סעיף ה:

יא ג מיי' שם פי"ג הל' כ טוש"ע שם סעיף מט:

יב ד מיי' שם הלכה כב טוש"ע שם סעיף נ:

מוסף רש"י

ב"ה אומרים אין יכול להפר. אין הפרת חלק הבעל כלום אלא אם כן מחזר ומפר חלקו (מאירי בשבת). **יש שאלה בהקם.** נערה המאורסה שנתן רשויות עליה וקיים האחד את נדרה והבעל נשאל על נדרה שנעשה אנוס לאחרתה שבטל הנדר ואין הקמתו חבירו כלום, אבל אם הפר האחד והבעל נשאל על נדרה אין זה כלום, שאין הנדר ניתר תליו בהפרה ותליו בשאלה (שם, ע"ש). **נשאלין על ההקם.** שאם קיים לה לנערה המאורסה אביה או בעלה והלך הבעל ונשאל לה על נדרה של זו ואח"כ הלך זה שקיים ונשאל על הקמתו (לקמן עט.). **ואין נשאלין על ההפר.** אם הפר לה אחד מהן והלך חבירו ונשאל לחכם על חלקו, אין זה שאלה, לפי שאין נשאלין על נדר שאינו נדר כגון זה שמופר במקצת הוי נדר ואינו נדר (שם).

תוספות

אמר רבי נתן הן הן דברי ב"ש. אהך מיפא קאי ובה"א אינו יכול להפר האב ש"מ לב"ש מיגז גייז אב שמיפר חלקו וחלק הבעל כדקאי הלכך הוריש לאב וב"ה סברי מיקלש קלים בהפרה דאב ונדר גרוע הוא הלכך אין יכול הבעל להורישו לאב דהכי נמי מיגז גייז לא יצאו לבעל וי"מ דב"ה פליגי נמי אהיא דהפר הבעל ומת דאמר דמפר ובי"ה אומרים אינו יכול להפר כיון דהפר בעל מיקלש קלים [ונתבטל] הנדר ולא יועיל להתבטל ע"י הפרה דאב גרידא ולב"ש מיגז גייז ונשאר נדר חשוב ומועיל לבטלו הפרה דאב ויכול לחיות דלא פליגי בריש

משום דהפרת הבעל נתבטל לפי שאינו קיים בשעת הפרת האב אי נמי שבתחלה לא הפר האב מתוך שאלקו קיים יפר לו חלק הבעל: יש שאלה בהקם. אם הקים הבעל ונשאל לחכם מהו שיוכל הבעל להפר וכו' ביום מיירי דאי ביום של אחריו לא מועיל האשלה דמוקם [הנדר] לעולם [וכ"ש] כיון דקיים: יש שאלה בהפר. אם נשאל על הפרתו מי אמרינן שהנדר חזר לאיתנו או לא: ת"ש [דאמר רבא אם] נשאלים על הפסד: בעי רבה קיים ליבי קיים ליבי ונשאל על הקמה ראשונה מהו. מי אמר דיכול להפר לפי דהקמתה שניה אינה כלום שהרי לא תלתה על הראשון או דלמא מכשכחא רווחא חיילא: ת"ש [דאמר רבא אם] נשאל על הראשונה כשנשבע ב' שבועות שלא יאכל ככר זה דשבועה שניה לא תלתה מיד ומושבע ועומד מהראשונה שניה חלה עליו דכי משכחא רווחא חיילא וה"נ כי משכח רווחא חיילא: קיים ליבי מופר ליבי ולא תיחול הקמה עד דחיילא הפרה מהו. מי חיילא אתרא או קמא אבל לא מצטיעא ליה [אם אמר] קיים ליבי ומופר ליבי ולא אמר לא תיחול הקמה עד לאמר וכו' דהא ודאי הקמה שאמר תחלה חלה ולא הפרה ולא מיבעי למ"ד תפוס לשון ראשון אלא אפילו לרבי יוסי דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס וחייבי תרוייהו בני תמורת עולה ותמורת שלמים (תמורה דף כה.) הייט דוקא התם דיכולין לקיים שניהם אף זה אחר זה להביא בדמי חיים עולה וחיים שלמים אבל הכא דאי אפשר לחול זה אחר זה כיון דחל הראשון לא תחול אחריו שני:

ב א מיי' פי"ג מהלכות נדרים הלכה יט סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף טו:

ג ב מיי' שם הל' ט] טוש"ע שם סעיף ה:

ד ג מיי' שם פי"ג הל' כ טוש"ע שם סעיף מט:

ה ד מיי' שם הלכה כב טוש"ע שם סעיף נ:

הגהות הב"ח

(**א**) רש"י ד"ה שמע אביה וכו' מחזר האב ומיפר חלקו: (**ב**) ד"ה ב"ה אומרים וכו' מקלים קלישא היכא דהפר וכו' שאין איסור תמור כל"ל והד"א עם ד"ה וכ"ש וד"ה ש"מ: (**ג**) ד"ה יש שאלה וכו' והוי מופר או לא הס"ד וכ"כ ע"ל סוף הפרק פי' בע"א ע"ש דף עט: (**ד**) ד"ה ע"א יש וכו' לומר לה תו בהפר או אין שאלה: (**ה**) ד"ה ואין נשאלין וכו' אין נשאל על הקמתו אלא או כולו בקיום או כולו (בהפרה) תז"מ וכ"כ ס"א בשאלה: (**ו**) ד"ה ע"א יש שאלה בהקם וכו' עליו לחכם והתירו האכם מאי מי אמרינן דכיון וכו' מלי מיפר או לא הס"ד: (**ז**) ד"ה ת"ש דאמר וכו' מותרין אהא דתנן שבועה שלא וכו' ואמר רבא:

גליון הש"ם

בר"ן ד"ה בעי רבה וכו' **דאיתקושי איתקוש.** עיין בר"ן לקמן דף פו ע"ב ד"ה למימרא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' יש שאלה בהקם או אין שאלה בהקם. ג"כ עמ"ס על הגליון לעיל דף סז ע"א ודו"ק:

פירוש הרא"ש

שמע אביה והפר לה **ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת חוזר האב ומפר** חלקו של בעל. הך לא שמעינן מרישא דכיון דהפר האב נמי הבעל ולא הותרה באותה הפרה שוב לא תועיל הפרתו דלא מלינו שתי הפרות בתים אחד קמ"ל: הן הן דברי ב"ש. דסבירא להו מיגז גייז וכשהפר האב נשאר חלק הבעל שלם באיסורו חסר בו האב ומפר חלקו של בעל: **אבל** ב"ה סברי מקלישא קלישא. וכיון דלא אפשר דנשאר חלק הבעל שלם אין בו כדי להורישו לאב ולא תפקה בה זכיה ואין האב יכול להפר חלק הבעל ואע"ג דנתבטלה הפרת האב כיון שלא הפר הבעל מ"מ מיד כשהפר האב מקלים קלים חלק הבעל אבל בריש דבריהם היכא דהפר הבעל ומת דנתרוקנה רשות לאב ומפר לכל ולא אמרינן מיד שהפר הבעל מקלים קלים חלק האב ושוב אין לו הפרה [כשמת] הבעל דדוקא היכא דמקלים קלים חלק הבעל על ידי הפרת האב אין האב יכול לנוטה בו אבל בריש שאב קיים יכול הוא להפר חלקו אף על גב דמקלים קלים ואגב זה נמי מפר חלק הבעל: **יש שאלה בהקם.** אם אמר לה קיים ליבי ונשאל לחכם על הקמתו מהניא ליה הפרה או לא מי אמרינן הא דכתיב ביה לא יחל דברו ודלשינן אבל אחרים מוחלין לו אבל קיום נדר של אשתו לא או דלמא קיום נדר כנדר דמיא: **יש שאלה בהפר או לא.** מי אמרינן כיון דיש שאלה בהקם הוא הדין נמי בהפר ואם הפר לה ונשאל לחכם על הפרתו חזר הנדר לקדמותו או דלמא נהי דיש שאלה להקם היינו משום דקיום נדר כנדר דמי אבל הפרה אין לה שאלה: **קיים ליבי קיים ליבי שני פעמים.** ונשאל על הראשונה מהו מי אמרינן הני כמאן דליתיה דמי כי כבר נתקיים הנדר על ידי הראשון או דלמא השתא דנשאל על הראשון חל הני ונרוץ לישאל גם עליו: **ת"ש דאמר רבא אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו.** רבא אמרה למילתיה אהא דתנן בפ"ג דשבועות (דף כז:) (ה) שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל ואכל אינו חייב אלא אחת משום דאין שבועה חלה על שבועה ואמר רבא אם נשאל על הראשונה חייב